

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

BÁSNICKÉ SMĚRY 1. POL. 20. ST.

Tematická oblast	Poezie 1. pol. 20. st.
Datum vytvoření	25. 6. 2013
Ročník	Třetí/septima
Stručný obsah	Znaky jednotlivých básnických směrů, výrazní zástupci, 2 testy
Způsob využití	Hodiny literatury, seminář - gymnázia/ SŠ
Autor	Mgr. Blanka Velčovská
Kód	VY_32_INOVACE_15_CVEL07

KUBISMUS

- 1907 - zakladatelé **Pablo Picasso** a **Georges Braque**
- nechtějí zobrazovat skutečnost z jednoho místa, na jednom obraze přidají pohled z jiných míst – zezadu, zevnitř... = snaží se zachytit předměty z různých stran a navíc rozkládají předměty na jejich části
- uplatnil se především **v malířství**

Pablo Picasso

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/98/Pablo_picasso_1.jpg
(3.1.2014)

Les Femmes d'Alger (O. J. Version O)

English: *The Young Ladies of Avignon*

[http://en.wikipedia.org/wiki/File:Les_Femmes_d'Alger_\(O.J._Version_O\).jpg](http://en.wikipedia.org/wiki/File:Les_Femmes_d'Alger_(O.J._Version_O).jpg) (3.1.2014)

Dům U Černé Matky Boží v Praze na Starém Městě

Kubistický dům na rohu Přemyslovy a Neklanovy ulice v Praze

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d3/Praha%2C_Vy%C5%A1ehrad_-_P%C5%99emyslova%2C_Neklanova_494.jpg (3.1..2014)

EXPRESIONISMUS

- 1910 – 20, žádný jednotný styl, žádný závazný manifest nebo program
- nejvíce v malířství a dramatu – snaha zvýraznit citové vyznění uměleckého díla, vyjevit nitro
- nejvýraznější v Německu – skupiny výtvarníků ***Die Brücke*** a ***Der Blaue Reiter***, malíři ***Kandinskij, Klee, Kokoschka, Schiele, Nolde***
- v literatuře depresivní směr, proti pokroku, který lidem nepomáhá, ale žene je do záhuby, převládají pocity úzkosti, osamělosti a strachu

Paul Klee - Blick in das Fruchtland

Bohumil Kubišta

obrazy *Smoker* a *Pierot*

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/15/Bohumil_Kubi%C5%A1ta_-_Smoker_%28Self-Portrait%29.JPG (3.1.2014)

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kubista,_Bohumil_-_Pierot_\(1911\).jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kubista,_Bohumil_-_Pierot_(1911).jpg) (3.1.2014)

Expresionismus - autoři

- Dramatici: **Bertold Brecht**
Frank Wedekind
- Básníci: **Johannes R. Becher**

Gottfried Benn – dle něj je člověk ubohou hříčkou v rukou přírody, vyžívá se v popisech rozkladu, píše morbidní poezii (*Márnice, Maso, Rumiště*).

U nás **Ladislav Klíma** (*Utrpení knížete Sternenhocha*) nebo brněnský básník **Lev Blatný**.

FUTURISMUS

- 1909 v Itálii *Manifest futurismu* – autor **Filippo Tomasso Marinetti**
- zavrhli své předchůdce, distancují se od předcházejících směrů, opovrhují tradicemi, konvencemi a harmonií
- obdivují pokrok, rychlost, pohyb, anarchismus, libují si v destrukci, oslavují válku jako jedinou hygienu svět (inklinace k fašismu)
- teorie tzv. **osvobozených slov** (bez interpunkce, podst. jména umístěna náhodně, slovesa v infinitivu, žádná přídavná jména) - snaha „vybudit“ čtenářovu obrazotvornost
- směr úspěšný také v Rusku

Futurismus - autoři

- Itálie: **Filippo Tomasso Marinetti** – *Zzang tůmp tůmp, Futurismus a fašismus*
- Rusko: **Vladimír Majakovskij** – *Oblak v kalhotách*
Velemir Chlebnikov – *Válka v myší pasti*
(hodně experimentoval s jazykem, nová slova, palindromy)

F. T. Marinetti a V. Majakovskij

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/57/FilippoTommasoMarinetti.jpg> (3.1.2014)

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d5/Mayakovsky_1929_a.jpg (3.1.2014)

DADAISMUS

- 1916 v Curychu ve Švýcarsku
- protiválečně orientovaní emigranti v literárním klubu Kabaret Voltaire
- vůdčí osobnost **Tristan Tzara**, původem Rumun, sešity Dada, *Kalendářní biograf abstraktního srdce*
- nezávislí, nedůvěřiví vůči společnosti, základem je princip náhody, vylučují logiku i roli podvědomí, odpor proti civilizaci
- šokují, provokují básněmi, které často nedávají smysl – náhodně seskládaná slova
- **André Breton** (v počátcích tvorby)

Tristan Tzara

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/ed/Tristan_Tzara_and_Rene_Crevel_cropped.jpg

(3.1.2014)

SURREALISMUS

- 20. léta 20. stol. – z popelu Dada (cca 1923)
- **André Breton a Philippe Soupault** - *Magnetická pole* (próza napsaná technikou bezděčně se tvořících obrazů v podvědomí = technika psychického automatismu)
- 1924 – André Breton – 1. manifest surrealismu, vliv psychoanalýzy Sigmunda Freuda, podprahový svět, sny, halucinace
- Básnický text = plynulý, automatický tok motivů, které vycházejí z podvědomí, žádná logika či kalkulace, žádná pravidla verše, bez interpunkce, spontánnost, nepravděpodobnost

Surrealismus - autoři

- **André Breton** – *Nadja*
- **Paul Éluard** – *Veřejná růže*
- **Vítězslav Nezval** – *Praha s prsty deště*
Žena v množném čísle
(1934 – 38 založil a vedl Surrealistickou skupinu v Československu)

A. Breton a V. Nezval

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1b/Andr%C3%A9_Breton.JPG (3.1.2014)

<http://encyklopedia.sme.sk/c/3815875/nezval-vitzslav.html>(3.1.2014)

TEST 1

Doplň odpovídající literární směr.

- 1. rychlost, destrukce
- 2. volný, neregulovaný proud motivů
- 3. zoufalství, prázdnota, morbidita
- 4. náhoda a nelogičnost
- 5. slovesa v infinitivu, absence příd. jmen
- 6. žádné podvědomí, odpor k civilizaci
- 7. technika psychického automatismu
- 8. odpor proti techn. vynálezům

ŘEŠENÍ 1

1. futurismus
2. surrealismus
3. expresionismus
4. dadaismus
5. futurismus
6. dadaismus
7. surrealismus
8. expresionismus

TEST 2

Co k sobě patří?

- 1. Paul Éluard
 - 2. Gottfried Benn
 - 3. Kokoschka, Klee
 - 4. Velemír Chlebnikov
 - 5. André Breton
 - 6. Tristan Tzara
 - 7. Vladimír Majakovskij
 - 8. F.T. Marinetti
 - 9. Vítězslav Nezval
 - 10. Ladislav Klíma
- a. Kalendářní biograf abstr. srdce
 - b. Nadja
 - c. Veřejná růže
 - d. Žena v množném čísle
 - e. Márnice
 - f. Oblak v kalhotách
 - g. Der blaue Reiter
 - h. Válka v myší pasti
 - ch. Zzang tůmp tůmp
 - i. Utrpení knížete Sternenhocha

ŘEŠENÍ 2

1. c
2. e
3. g
4. h
5. b
6. a
7. f
8. ch
9. d
10. i

Použitá literatura

- BLAŽKE, Jaroslav. ***Kouzelné zrcadlo literatury. Sny a realita moderního světa.*** Praha: Velryba, 2003, ISBN 80-85860-15-5
- PROKOP, Vladimír. ***Přehled světové literatury 20. století.*** Karlovy Vary: O.K.- Soft, 2010